

İLKÖĞRETİM OKULLARINDA ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERE KARŞI ŞİDDET İÇERİKLİ DAVRANIŞLARI

Yrd. Doç. Dr. Kaya YILDIZ

Yrd. Doç. Dr. Nuri AKGÜN

Yrd. Doç. Dr. Tuncay ÖZDEMİR

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Fatma Nur GÖK

Nurgül BAKIRCI

Özge SERİN

Ezgin REHBER

Aslıhan Dilek TURAN

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği A.B.Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

ÖZET

Bu araştırmanın amacı ilköğretim okullarında görev yapan sınıf ve branş öğretmenlerinin öğrencilere karşı gösterdikleri şiddet içerikli davranışları belirlemeye çalışmak bu şiddet içerikli davranışların Öğrencilerin sınıf içi başarılarına etkileri, Öğrencilerin aile ve çevredeki davranışlarına etkileri ve Öğrencinin kişisel, duygusal ve psikolojik gelişimlerine etkilerini saptamaktır. Araştırmanın evrenini 2007-2008 eğitim-öğretim yılında Batı Karadeniz Bölgesi'nin bir ilinde öğrenim gören 20 öğrenci ve bu öğrencilerin velileri oluşturmaktadır. Örneklemi oluşturan öğrenci ve veliler Kartopu Örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır.. Veriler Yapılandırılmamış Görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Araştırma verileri İçerik Analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Bu araştırmada öğretmenlerin öğrenci ve velilere karşı doğrudan (taciz, tehdit, hakaret ve tahrik etme, dayak, bağırma - azarlama) ve dolaylı (öğrenci kayırma, sınıfa almama – sınıftan atma) olarak şiddet davranışlarında buldukları ve bu davranışların öğrencilerin kişisel ve aile yaşamına ve sınıf içindeki başarılarına ciddi anlamda olumsuz etkileri olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Ve tüm bu olumsuz davranışların öğrenci velilerinin de yaşamını negatif yönde etkilediği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, Şiddet İçerikli Davranışlar, İlköğretim Okullarında Şiddet

ABSTRACT

The aim of this study is to identify the aggressive attitudes of primary school teachers towards their students. In line with the aim of the study, the effects of teachers' aggressive attitudes to their students' academic achievement levels, their behaviors either at home or in their environments they live and their personal, affective and psychological developments are dealt with. 20 students and their parents who live in one of the cities located in the black sea region of Turkey selected via snowball sampling method as the population of the present study in

2007-2008 academic year. In the present study, the qualitative data collected were through semi- structured interviews held with the participants and for the analysis of the data content analysis technique was used. The findings of the present study indicated that teachers had directly (harassment, threatening, insulting words, physical vandalism, scolding) or indirectly (discrimination among their students , not allowed students to attend the class or expel from the class) aggressive behaviors towards their students and their parents. Moreover, these have certain negative effects on students' academic achievement levels and their personal and family lives. Additionally, it was found that these negative behaviors have negative influences on their parents' lives.

Keywords: Aggressive, Aggressive Behaviors, Aggressive Behaviors in Primary Schools

BÖLÜM 1: GİRİŞ

Şiddet, insanda doğal olarak var olduğu kabul edilen saldırganlık eğiliminin bireysel ya da toplumsal boyutta, diğerine zarar verecek biçimde dışa vurulması, yansıtılması olarak tanımlanabilir ya da kızgınlık, öfke, kin, nefret, düşmanlık gibi duygu durumunun etkinlik kazandığı saldırganlık dürtüsünün, bir takım faktörlerin etkisi ile eyleme dönüşmüş biçimi olarak da ele alınabilir (Ayan, 2006). Saldırganlık ve şiddet kavramları, çoğu zaman eş anlamlı olarak kullanılsa da aralarında farklılıklar olan kavramlardır. Saldırganlık basit bir küfürle sözel nitelikte ya da dolaylı biçimlerde olabilirken, şiddet, fiziksel öğeleri ağır basan, zarar verme oranı çok yüksek olan bir saldırganlık boyutudur (Korkut,1995:13).

Şiddetle ilgili literatür incelendiğinde, insanda şiddeti doğuran saldırganlık eğiliminin nasıl ortaya çıktığı konusunda farklı bakış açılarına rastlanır. Çoğu zaman şiddet ya içgüdüsel ve bu nedenle toplumsallaşma sürecinde çok az değişen, ya da sadece ve sadece çevre etkenlerinden kaynaklanan bir davranış olarak görülür, ama bugün bilim dünyası her iki etkenin de saldırganlık ve şiddet davranışının ortaya çıkmasında belli ölçülerde önemli olduğunu kabul etmektedir. Birinci bakış açısı, şiddetin biyolojik yönüne işaret ederken, ikinci bakış açısı sosyal etkenleri öne çıkarmaktadır (Ayan, 2006).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin (sınıf ve branş) öğrencilere karşı gösterdikleri şiddet içerikli davranışları belirlemeye çalışmak bu şiddet içerikli davranışların;

Öğrencilerin sınıf içi başarılarına etkilerini,

Öğrencilerin aile ve çevredeki davranışlarına etkilerini,

Öğrencinin kişisel ve duygusal yaşamlarına etkilerini saptamaktır.

BÖLÜM 2: YÖNTEM

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Bu araştırma, öğretmenlerin öğrencilere gösterdiği şiddet içerikli davranışları ve bu davranışların öğrencilerin sınıf içi başarılarına, aile ve çevredeki davranışlarına ve kişisel ve duygusal yaşamlarına etkilerini belirleyebilmek amacıyla Batı Karadeniz Bölgesinin bir ilinde 2007-2008 eğitim-öğretim yılında yapılmıştır. Araştırmanın evrenini 20 öğrenci ve bu öğrencilerin velileri oluşturmaktadır.

Araştırmada görüşmeciler Amaçlı Örnekleme Yöntemlerinden Kartopu Örnekleme Tekniği yoluyla seçilmiştir. Araştırmanın örneklemini 20 öğrenci ve bu öğrencilerin velileri oluşturmaktadır.

Verilerin Toplaması

Araştırmada veriler görüşme yöntemi kullanılarak öğrenci ve velilerinden elde edilmiştir. Araştırmada yapılandırılmamış görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmacılar öğrenciler ve velileriyle yaptığı görüşmeler öncesinde onlara görüşme sorularını vermiş ve üzerinde düşünceleri için zaman tanımıştır. Görüşmeye başlamadan önce öğrenci ve velilere araştırmanın amacı, önemi ve görüşme notları ile görüşmeci isimlerinin saklı kalacağı konusunda açıklamalar yapılarak görüşmecilerin daha rahat konuşması için ortam hazırlamışlardır.

Görüşmeler araştırmacılar tarafından düz yazı olarak kaydedilmiş önemli görülen konular daha ayrıntılı sorular sorularak derinlemesine irdelenmiştir.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada veriler İçerik Analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Elde edilen veriler metodolojik olarak analiz edilmiştir.

Görüşme notlarının hangi öğrenci ve veliye ait olduğunu belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından dipnot kullanılmıştır. Görüşme notları tırnak içinde verilmiş ve daha sonra görüşmenin hangi öğrenci, hangi veli, cinsiyeti, kaçınıcı sayfa ve kaçınıcı satırlar arasında olduğu belirtilmiştir. Aşağıdaki örnek açıklamada da kodlama sistemi verilmiştir.

BÖLÜM 3: BULGULAR

Bu bölümde öğretmenlerin öğrencilere karşı şiddet içerikli davranışları, bu davranışların öğrencilerin kişisel yaşamı ve sınıf içindeki başarılarına etkilerine yönelik öğrenci ve bu öğrencilerin velileriyle yapılan görüşme notları yer almaktadır.

Öğretmenlerin öğrencilere karşı göstermiş olduğu şiddet içerikli davranışlar; doğrudan (ciddi) şiddet ve dolaylı (orta düzey) şiddet temaları altında toplanmıştır.

Öğrencilere yöneltilen “Öğretmenlerinizin size ya da arkadaşlarınıza karşı gösterdiği kötü davranışlar var mı? Varsa bunlar nelerdir?” sorusuna ilişkin öğrenci görüşleri ve velilere yöneltilen “Okulda çocuğunuza kötü davranıldığı kanısına nereden vardınız?” sorusuna ilişkin veli görüşleri aşağıda başlıklar altında verilmiştir.

TEMA.1 Doğrudan (ciddi) Şiddet

Taciz

Tehdit

Dayak

Hakaret ve tahrik etme

Bağırma, Azarlama

TEMA 2 Dolaylı (Orta Düzey) Şiddet

Öğrenci kayırma

Sınıftan atma – sınıfa almama

Doğrudan (ciddi) Şiddet

Taciz

Yapılan görüşmelerde öğrenciler ve velileri öğrencilerin öğretmenleri tarafından fiziksel olarak tacize uğradıklarını ifade etmişlerdir.

Öğrencilerden D ve E, öğretmenleri tarafından fiziksel tacize uğradıklarını ifade etmişlerdir. Bu konuya ilişkin görüşlerini “Öğretmenim bir şey olduğunda beni yanına çağırırdı ve masasının yanında kucığına oturtup diğer arkadaşlarımın gözü önünde elleriyle vücuduma dokunuyordu. Bu durumdan hem arkadaşlarım hem de ben çok korkuyorduk” (G,ÖD,K/1(15-18), “Bizi elle taciz ediyordu. Bunları ailenize söylemeyin diyerek başımıza eliyle vuruyordu. Söylemezseniz size takdir veririm diyordu” (G,ÖE, K/1(20-21) şeklinde belirtmişlerdir.

Velilerden D ve E, kızlarının tacize uğradığını ifade etmişler ve bu durumu nasıl öğrendiklerine ilişkin görüşlerini: “Kızım arkadaşıyla konuşurken konuşmalarını dinledim ve olayın nasıl olduğunu, neler yaptığını kendisine sordum. Utandığı için anlatamadı. Bende onunla küçük bir oyun oynayacağımızı söyledim. Kendisinin öğretmen olup benimde öğrenci olduğumu düşünerek öğretmenini yaptıklarını aynen bana yapmasını istedim ve oda öğretmenin yaptıklarını aynen bana yapmaya başladı. O zaman anladım ki çocuğum ciddi anlamda fiziksel tacize uğruyordu” (G,VD,K/4(12-17)), “Ben anne olarak çocuğumu takip ediyordum. Çocuğum soğuk davrandığında onun ruh halinden anladım. Bir gün pikniğe gittiler. Çocuğum oynarken düşmüş ve diğer öğrenciler öğretmenin yanına getirmişler. Öğretmeni de “siz gidin o benimle kalsın” diyor ve kızıma sarılıp elle taciz etmeye başlamış. Çocuğumu dizlerine oturtup her yerini okşuyormuş” (G,VE, K/4(18-22)) şeklinde ifade etmişlerdir.

Tehdit Etme

Öğrencilerden D ve E, öğretmenlerinin istediği gibi davranmaları için onlar tarafından tehdit edildiklerini belirtmiş ve Öğrenci D bu konuya ilişkin görüşünü: “Öğretmenimiz bize “bunları ailenize söylemeyin söylemezseniz sizi iyi notlarla geçireceğim” diyordu” (G,ÖD, K/1(18-19) şeklinde ifade etmiştir.

Velilerden İ, sınıfta şiddet gören öğrencilerden bazılarının öğretmenleri tarafından tehdit edildiğini belirtmiş ve bu durumu nasıl öğrendiklerine ilişkin görüşünü: “Çocuk annesine şikayet ettiğinde kızı sıkıştırıp kafasını duvarlara vurup “ annene söyle ben asker eşiyim bir otobüs askeri üstüne salarım” gibi tehditlerde bulunuyordu” (G,Vİ, K/5(37-39)) şeklinde belirtmiştir.

Dayak

Öğrencilerden A, B, C, F, G, H, İ ve J, öğretmenleri tarafından çeşitli şekilde dayaa maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Bu konuya ilişkin görüşlerini; “Bir hocamız vardı; bir kişi suç işlese tüm sınıfı döver ancak çalışkan bir öğrenciyi dövmezdi. Bazen cetvelle vurur, bazen tokat atıyordu, sopa ile vuruyordu.” (G,ÖA,E/1(3-4), “Sopayla vurmaları, kafasını tahtaya vurması ve zaten beni hep haksız, suçlu gördükleri için her olayda sorgusuz sualsiz suçsuz yere beni dövmeleri olumsuz davranışları öğretmenlerimin.” (G,ÖH,E/1(36-38) şeklinde ifade etmişlerdir.

Velilerde A; B, C, İ çocuklarının okulda öğretmeni tarafından dayaa maruz kaldığını ifade etmiş ve Veli A görüşünü; “Çocuk okuldan geldiğinde ağlayarak öğretmenin onu dövdüğünü söylüyordu. Tabi yanakları kızarıp gelince söylemesine gerek kalmıyordu.” (G,VA,K/4(4-5) şeklinde ifade etmiştir.

Hakaret ve tahrik etme

Öğrencilerden B, İ ve J, öğretmenlerinin kendilerine hakarete bulunduğunu belirtmişler ve bu konuya ilişkin görüşlerini; “Bize aptalmışız gibi davranıyor hakaret ediyordu” (G,ÖB,E/1(8), “Öğretmenimiz senenin başından beri sürekli bize soğuk davranıyordu. Çok ağır küfürler ediyordu. Bir keresinde bu sebep yüzünden elindeki kalın dosyayla birkaç defa kafamıza vurdu. Aptallar,

salaklar öküzer ve daha söyleyemeyeceğim kadar çok ağır küfürler ediyordu. Ailelerimize küfür ediyordu. Sonra artık bize konu anlatmamaya başladı sürekli soru çözdürüyordu dersi anlatmadığı için soruları bilemiyorduk sonrada yine küfür etmeye başlıyordu” (G,Öİ, K/1(41-48) şeklinde belirtmişlerdir.

Velilerden D ve İ, şiddete maruz kalan çocuklarının durumlarını öğrendiklerinde öğretmenlerle olan diyaloglarında ciddi anlamda hakarete uğradıklarını ve tahrik edildiklerini ifade etmişlerdir. Bu konuya ilişkin görüşlerini; “Başka bir veli okula öğretmenle görüşmeye gittiğinde öğretmen ilk önce “ bana iftira atıyorsunuz ben böyle bir şey yapmadım diye inkar ediyor daha sonra ise birkaç kere ellediysen ne olmuş” deyince veli dayanamayarak öğretmeni vurdu. Olay mahkemede hala devam ediyor” (G,VD,K/7(5-8), “Bunları öğrenince ilk olarak öğretmene gittik bize bin bir türlü hakaret etti. Siz kendi çocuklarınıza bakın, iyi aile değilsiniz, çocuklarınıza iyi bir eğitim verememişsiniz temelleri zayıf ve şımarık olarak yetiştirmişsiniz, bunların hepsi ukala terbiyesiz, sizde anne babamısınız, hepinizin ağzını yırtarım dedi” (G,Vİ,K/7(44-47) şeklinde ifade etmişlerdir.

Bağırma, Azarlama

Öğrencilerden C, F ve İ, öğretmenlerinin kendilerine bazı zamanlarda bağırdıklarını ve haksız yere azarlandıklarını ifade etmişlerdir. Bu konuya ilişkin görüşlerini; “Bazen arkadaşlarımızdan birkaçına siz aptalsınız geri zekalısınız diye bağıırıyordu” (G,ÖC,E/1(11-12), “Öğretmenim yanlış yaptığım zamanlarda beni yanına çağırıp yüksek sesle neden yanlış yaptın dediğinde korkuyorum ve ağlıyorum. Bağırması beni çok rahatsız ediyor” (G,ÖF,E/1(23,28-30), şeklinde belirtmişlerdir.

Velilerden F, öğretmenin çocuğuna bağırdığını ifade etmiş ve görüşünü; “Öğretmenimiz sürekli yüksek sesle konuşuyor ve sürekli bağırdığı için bu benim çocuğuma karşı olmasa bile ağlamaya başlıyor” (G,VF,K/4(25-26)) şeklinde belirtmiştir.

Dolaylı (Orta Düzey) Şiddet

Öğrenci kayırma

Öğrencilerden B ve C, öğretmenlerinin sınıftaki bazı öğrencileri diğerlerinden ayırdığına ve onlara daha farklı davrandığını belirtmiştir. Öğrenci B buna ilişkin görüşünü; “Kız öğrencilere öğretmenimiz daha iyi davranıyordu. Soru sorup da bilemeyince bizi dövüyordu. Bazı çalışkan arkadaşlarımızı kayırıp bize alabildiğine sert davranıyordu” (G,ÖB, E1(5-7) şeklinde ifade etmiştir.

Velilerden F ve G, öğretmenlerin sınıf içinde öğrenci ayırımı yaptığını ifade etmiş ve bu duruma ilişkin Veli F görüşünü; “Bizim en büyük problemimiz öğretmenimizin öğrencilere eşit yaklaşmaması. Öğretmenimizin tabaka takıntısı var “ bu sınıftaki öğrencilerin tabakası ne? Hangi ailelerin çocukları?” gibi sorular sorduğuna çok defa şahit oldum. En basit örneği yaptığı sınavlarda bazı çocukların cevapladığı yarım sorulara yarı puan verirken benim çocuğum da dahil bazı çocuklara hiç puan vermiyor. Üstelik okulda derslerle ilgili çok az şey anlatıp yükün büyük kısmını biz ailelere bindiriyor” (G,VF,K/4(29-41) şeklinde belirtmiştir.

Sınıftan atma – Sınıfa almama

Öğrencilerden F, G ve J, öğretmenlerinin kendilerine kızdıkları zamanlarda kendilerini sınıftan attığına yada sınıfa almadığına ilişkin Öğrenci F görüşünü: “Sınıfta yaramazlık yaptığımız zamanlarda defterlerimizi kapatıp yazı yazmamızı engelliyor, bazen de sınıfa almıyor” (G,ÖF,E/1(26-27), “şeklinde ifade etmiştir.

Öğrencilere yöneltilen “Okulda Öğretmenlerinden gördüğün bu kötü davranışları evde ailene nasıl yansıtıyorsun? Sana böyle davranıldığı zaman kendini nasıl hissediyorsun? ve velilere yöneltilen Çocuğunuz şiddet görmeye başladıktan sonra (evdeki) davranışlarında bir değişme gözlemlediniz mi? Sorusuna ilişkin öğrenci ve veli görüşleri aşağıda başlıklar altında verilmiştir.

TEMA.3 Şiddetin Aile İçi Yaşamdaki Duygusal ve Psikolojik Etkileri

İçe kapanma

Aşırı saldırganlık, stres,

Aile içindeki karşı cins bireylerden uzaklaşma

İçe Kapanma

Öğrencilerden B, C, F, G ve H, öğretmenlerinden şiddet görmeleri sonucunda duygusal yaşamdaki değişimlere ilişkin görüşlerini; “Eve gidince hiç konuşmuyordum, susup bir kenara çekiliyordum. Bazen ailemi de tersleyebiliyordum. Ama aileme anlatmıyordum. hiç kimsenin beni sevmediği hissine kapılıyor her şeyi içime atıyordum” (G,ÖB,E/3(4-6), “Öğretmenim böyle davrandığı zaman aileme anlatamıyorum, kimse anlatmıyor. Canım söylemek istemiyor. Onların üzüleceğini düşünerek anlatmak istemiyorum.” (G,ÖF,E/3(13-5) şeklinde belirtmişlerdir.

Velilerden C ve F, şiddet gören çocuklarının duygusal yaşamındaki değişikliğe ilişkin Veli C görüşünü; “Çocuğum çok sakin, mülayim bir çocuktur. İyice süt dökmüş kedi gibi içine kapanıyordu. Susuyordu ama herhangi bir şekilde huysuzlaşmıyordu” (G,VC,K/5(21-22) şeklinde ifade etmiştir.

Aşırı Saldırganlık, Stres, Mutsuzluk

Öğrencilerden A, B, C, D, F, G, H ve J, bu davranışlara maruz kaldıklarında sinir, stres, mutsuzluk gibi hisler yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bu konuya ilişkin Öğrenci A görüşünü; “Kötü hissediyordum. Bizi hor görüyorlardı, siz aptalsınız diyorlardı. Sinirleniyordum ve arkadaşarımla bu yüzden bozuşuyorduk, bizi dışlıyorlardı” (G,ÖA,E/3(26-27) şeklinde ifade etmiştir.

Velilerden A, B, D, F ve İ çocuklarında bu davranışlara maruz kaldıkları zamanlarda sinir, stres, mutsuzluk gibi davranışlar gözlemlediklerini belirtmişlerdir. Konuya ilişkin görüşlerini; “Evet daha asabileşti, hemen parlamaya başladı, dışarıdan şikayetler gelmeye başladı. Falancanın oğlunu dövdü, küfür etti diye olmadık yerde bize kızmaya, terslemeye başlıyordu” (G,VB,K/5(18-20), “Çocuğumun üzgün geldiği günlerde stresli olduğunu görüyordum ama eve yansıtılmamaya çalışıyordu. Ancak olayı daha şiddetli

yaşayan bir öğrencinin velisiyle çok yakın görüşüyordum ve çocuğunun gece uyumadığını, sürekli ağladığını matematik dersi olduğu gün hastalanıp okula gitmediğini söylüyordu” (G,VI, K/5(33 – 36)) şeklinde ifade etmişlerdir.

Aile İçindeki Karşı Cins Bireylerden Uzaklaşma

Öğrencilerden D ve E, tacize uğramaları sonucunda öğretmenleri ve karşı cins aile bireylerinden uzaklaştıklarını ifade etmişlerdir. Bu konuya ilişkin görüşlerini; “Çok kötü hissediyorum ondan nefret ediyorum” (G,ÖD,K/3(37), “Babam veya amcam beni kucakladığımda kendimi onlardan çekiyordum. Psikolojim çok bozulmuştu” (G,ÖE, K/3(38 –39)) şeklinde ifade etmişlerdir.

Velilerden D ve E, kızlarının öğretmeni tarafından tacize uğraması sonucu aile bireylerinden uzaklaştığını söylemiştir. Bu konuya ilişkin Veli D görüşünü; “Erkeklerle hiç yaklaşmak istemiyordu, aile bireylerinden biri ona yanaşmak istediğinde hemen kaçıyor, sinirli tepkiler veriyordu” (G,VD,K/5(23-25)) şeklinde ifade etmiştir.

Öğrenci ve Velilere yöneltilen “Siz/Çocuğunuzun şiddet gördüğünde bu okul başarısını nasıl etkiledi?” sorusuna ilişkin veli görüşleri aşağıda başlıklar altında verilmiştir.

TEMA.4 Şiddetin Öğrencilerin Okul Başarısı Üzerindeki Etkileri

Okuldan Uzaklaşma

Başarısızlık Korkusu

Okuldan Uzaklaşma

Öğrencilerden C, D, E, H, J ve İ, öğretmenleri tarafından maruz kaldıkları bu kötü davranışlar sonucunda okuldan uzaklaştıklarını belirtmişlerdir. Bu konuya ilişkin Öğrenci C görüşünü; “Derste çok başarılı olamayacağımızı düşünüyorduk, en iyi öğrenciler o kayırdıkları idi. Bazen elimizin acısından dersi dinleyemezdik. Kızacak korkusuyla bazı derslere girmeyi istemezdik. Hele ödevlerimizi yapmayınca okula gitmek istemezdik”(G,ÖC,E/2(15-18)), şeklinde ifade etmiştir.

Velilerden D, E, G ve İ, bu konuya ilişkin görüşlerini: “Kızım başarılı bir öğrenciydi ama okula gitmek istemedi, gitse bile eve telefon geliyordu kızınız rahatsızlandı gelin alın diye. Eve geldiğinde ise hiçbir şeyinin olmadığını görüyordum” (G,VD,K/6(4-6), ”Durumunu öğrenmek için okula gittiğimde öğretmeni hiçbir şey yok diyordu. Okula gittiğimiz zaman öğrencilerle gayet normal öğrenci –öğretmen ilişkisi içindeydi. Çocuğumun taciz görmesi onun psikolojisini bozduğu için okuldan ve derslerden uzaklaşmıştı” (G,VE,K/6(7-11) şeklinde ifade etmiştir.

Başarısızlık Korkusu

Öğrencilerden A, B, C, D, F, G ve İ yaşadıkları bu olumsuzluklar sonucunda derslerinde başarılı olamayacakları korkusuna kapıldıklarını ifade etmişlerdir. Bu konuya ilişkin görüşlerini; “Örneğin elimiz acırken dersi dinleyemiyorduk. Başarısızlığım yüzünden de dövüyordu, Dövünce de yapamıyorduk, azarlıyor yerimize geçiyorduk. Geri zekalı mısınız? Aptallar, kafanız basmıyor gibi hakaretler edince kendime güvenim kalmıyordu. Ben bu işi başaramayacağım diye düşünüyordum.” (G,ÖA,E/2(8-11), “Bu olanlar derslerimi çok kötü etkiliyordu. Matematiği çok sevmeme rağmen okula gitmek istemiyor o kadının yüzünü bile görmek istemiyordum. Çünkü çok soğudum bütün sınıfça diğer derslerden de uzaklaştık. Arkadaşımın doksanlık kağıdına sıfır benim seksenlik kağıdına yirmi verdi” (G,Öİ, K/2(38-47) şeklinde belirtmişlerdir.

Velilerden A ve C, çocuklarının okulda yaşadıkları bu sorunlar yüzünden başarısızlık korkusuna kapıldıklarını ifade etmişlerdir. Bu konuya ilişkin görüşlerini: “Zaten başarısız olan çocuk eve gelince de ders yapmıyor, ben yapamıyorum diyordu” (G,VA,K/5(42-43), “Sınıfın en iyisi kim diye sorduğumda ben değilim, ...daha iyi, onu geçemezmişim falan diyordu. Ben de olur mu oğlum çalışırsan geçersin diye destekliyordum ama kafasına yerleştirmiş bir kere” (G,VC, K/6(1-3) şeklinde ifade etmişlerdir.

Velilere yöneltilen “Çocuğunuzun şiddet gördüğünü öğrendiğinizde ne yaptınız?” sorusuna ilişkin veli görüşleri aşağıda başlıklar altında verilmiştir.

TEMA 5 Veli Tutumları

Öğretmeni haklı bulma

Öğretmeni suçlama

Öğretmeni Haklı Bulma

Velilerden A, B ve C, çocuklarının öğretmenlerine olan saygılarını yitirmemeleri için, onlara öğretmenlerinin haklı olduğunu söylediklerini belirtmişlerdir. Bu konuya Veli A görüşünü; “Öğrendiğim vakit içimden kızıyordum, ancak çocuğuma belli etmiyor hatta öğretmenin haklı olduğunu belirterek muhakkak bir şey yapmışsındır diyordum. Derslerine çalışsan öğretmenin seni dövmez ki diyor muhakkak bir suç işlemişsindir ki cezalandırmış diyordum. Hatta öğretmenle konuşup çocuğumun gerçekten kabahatli olduğunu öğrendiğimde iyi yapmışsınız, yeter ki terbiye olsun ben baş edemiyorum diyordum” (G,VA,K/6(28 - 33) şeklinde ifade etmiştir.

Öğretmeni Suçlama

Velilerden D, E, F, G ve İ, çocuklarının öğretmenleri tarafından çeşitli şekilde şiddete maruz kalmaları sonucunda öğretmenlerle girdikleri diyalogları anlatarak öğretmenlerini suçlu bulduklarını belirtmişlerdir. Bu konuya ilişkin görüşlerini; “Bir süre gözlemledim daha sonra diğer velilerle görüştim. Onlarda çocuklarının bunları yaşadıklarını söylediler. Daha sonra bütün veliler bir araya gelip başka bir bayan öğretmenden bize yardım etmesini istedik. Önce sınıfa kamera yerleştirmeyi düşündük ancak bunu yapmak güç olacaktı. Daha sonra çocuğumdan bütün arkadaşlarının telefon numaralarını almasını söyledim ve tacizde bulunan bütün öğrencilerin velileriyle işbirliği içinde öğretmenlerinin neler yaptıklarını çocuklarımızdan kaydetmelerini istedik. Çocuklar da kendi aralarında şifrelerle konuşmaya başladılar. Bir kağıt üzerine bir çizelge yaparak gün içinde kimlere taciz de bulunulduysa onun karşısına çarpı işareti koyup

bizlere getirmelerini istedik. Öğretmen öğrencilerden birine tacizde bulunduğu öğrenci arkadaşlarına göz kırparak sınıfın bunu anlamsını sağlıyor ve arkadaşları da böylelikle çizelgeyi dolduruyorlardı. Bütün veliler bir araya gelip çizelgeleri de alarak milli eğitime gittik. Olay açıkça anlatılmasına rağmen hiçbir şey yapmadılar. Başka bir veli okula öğretmenle görüşmeye gittiğinde öğretmen ilk önce -bana iftira atıyorsunuz ben böyle bir şey yapmadım diye inkar ediyor daha sonra ise -birkaç kere ellediysen ne olmuş” deyince veli dayanamayarak öğretmeni vurdu. Olay mahkemede hala devam ediyor” (G,VD,K/6-7(41-49;1-8), “Bu durumda baba öğrenince çok öfkeleni. Kendine hakim olamayarak öğretmeni vurdu. Hapse girdi. Çocuğum benim yüzümden oldu diyerek kendini her şeyden soyutlaştırdı. Suçluluk duygusuna kapıldı. Okula ve öğretmenlere olan güvenimiz kalmadı. En ufak bir şeyden bile şüphe duyuyoruz. Ailemin psikolojisi bozuldu. Anne olarak beynimden vurulmuşa döndüm. Öğretmenleri kendimize en yakın bir arkadaş gibi görüyorduk ama artık onlara inanmıyoruz. Öğretmeniyle devamlı görüşüyorduk fakat böyle bir davranışı ondan beklemiyorduk. Kızım öğretmeni çok seviyordu, öğretmen olacaktı. Artık o meslekten nefret ediyor. Hayata küstü, böyle insanlara gereken cezayı verebilmek için avukat veya hakim olmak istiyor” (G,VE,K/7(9-19)), “Tüm bu olanlardan sonra bütün öğrencilerin velileri olarak sınıfı toplu şekilde başka bir okula bile geçirmeyi bile düşündük. Ancak okul müdürünün öğretmenin eşiyle yakın ilişkileri olmasından dolayı birde onunla boğuşmak zorunda kaldık. Bunları öğrenince ilk olarak öğretmene gittik bize bin bir türlü hakaret etti. “Siz kendi çocuklarınıza bakın, iyi aile değilsiniz, çocuklarınıza iyi bir eğitim verememişsiniz temelleri zayıf ve şımarık olarak yetiştirmişsiniz, bunların hepsi ukala terbiyesiz, sizde anne babamısınız, hepimizin ağzını yırtarım” dedi. Sonra müdüre ve müdür yardımcısına olayı anlattık başta tamam dediler ama hiçbir şey yapmadılar. Öğretmen bu davranışlarına devam etti, bizde milli eğitim müdürüne ve valiye gittik, Ankara’ya dilekçe yazdık sonra müfettişler geldi. Sonra öğretmeni haksız bulup görevinden aldılar sene sonunda öğrencilerin hepsinin karnesine bir verip öyle gitmiş Ancak sınıf öğretmenleri öğrencilerin haksızlığa uğradığını bildiği için durumu iyi olan öğrencilerin bazılarının notlarını birken iki yapmış. Müfettişler öğretmenle konuşurken asker

eşi olduğu için eşinin doğuda görev yapması dağa çıkması nedeniyle psikolojisinin bozuk olduğunu gerekçe göstermiş” (G,Vİ,K/7-8(41-50;1-5) şeklinde ifade etmişlerdir.

BÖLÜM 4: SONUÇ VE TARTIŞMA

Şiddet okullarımızda yeni ortaya çıkan bir sorun değildir. Aksine, özellikle psikolojik şiddet okullarımızda çok uzun zamandan bu yana var olan, göz ardı edilen, hatta hoşgörü ile karşılanan bir sorundur. Dahası psikolojik şiddetin uygulayıcıları genellikle anne babalar, öğretmenler ve okul müdürleri; mağdurları ise hep öğrenciler olmuştur. Ancak ne yazık ki okullarımızda uzun bir süreden bu yana görmezlikten gelinen psikolojik şiddetin yerini, şimdi genellikle hem faileri hem de mağdurları öğrenciler olan fiziksel şiddet almıştır. Yani okullarımızdan hiç eksik olmayan şiddet, fail ve şekil değiştirerek toplumun ve yetkililerin dikkatini çekecek bir noktaya gelmiştir. Şiddete yol açan birçok faktörden söz etmek olanaklıdır. Ancak bu faktörler içerisinde en önemli olanı çatışmaları uzlaşma yoluyla yönetme becerimizdeki eksikliktir. Bu becerinin kazandırılacağı en önemli yer ise, şiddetin merkezi durumuna gelmiş olan okullarımızdır (Gümüşeli, 2006:8).

Çocuklar birçok öğrenme yoluyla çevresindeki kişilerin olumlu ya da olumsuz hareketlerini uygulamaya geçirmek isterler. Örnek olarak öğrenme, başkalarının eylemlerini gözleyerek, kazanılan davranış kalıplarından oluşan öğrenme biçimidir. Bu tip öğrenmeye “gözleyerek öğrenme”, “taklit ederek öğrenme”, “toplumsal öğrenme” adları da verilir. İnsanlar her çağda ve yaşta toplumsal öğrenmeyle değişik ve yeni davranış kalıpları kazanırlar. Özellikle çocukların ve gençlerin davranışları, tutumları, eylemleri; örnek olarak ya da toplumsal öğrenme sonucu oluşur. Teorik olarak çocuk ve genç kişiliğini, anneden, babadan, yakın ve uzak çevreden, toplumdan gelen örneklerle kazanır, geliştirir. Bu örneklerin saldırgan davranışlar ve şiddet eylemleri içermesi, benzer davranış kalıplarını kullanan kuşakların yetişmesine yol açar (Yavuzer, 1992; Balcıoğlu, 2001:42).

Araştırmada elde edilen bulgular gösteriyor ki öğrenciler öğretmenleri tarafından doğrudan ve dolaylı olarak şiddete maruz kalmaktadır. Araştırma verilerine göre; genellikle bayan öğrenciler öğretmenleri tarafından tacize uğradıklarını ifade edilmiştir. Bu taciz çoğunlukla sözlü olarak uygulansa da fiziksel taciz girişimleriyle de karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu şiddet içerikli davranışlar onların kişisel yaşamını ciddi anlamda etkilemekte ve sınıf içindeki başarılarının düşmesine, okuldan soğumalarına, ailelerine ve arkadaşlarına karşı olumsuz tavırlar sergilemelerine neden olmaktadır.. Sonuçta ğrenciler ve bu öğrencilerin aileleri bu durumdan zarar görmekte, fiziksel veya zihinsel sıkıntı ya da hastalık ve sosyal sorunlar ortaya çıkmaktadır.

Yapılan görüşmeler sonucunda velilerin büyük çoğunluğunun, çocuklarının okulda şiddet görmelerinden dolayı ciddi sıkıntılar yaşadıkları ortaya çıkmaktadır. Öyle ki bu sıkıntılar aile içi huzursuzluklara neden olmakta, çocukların evden, aile bireylerinden uzaklaşmasına ve hatta cinayet girişimlerine bile sebebiyet vermektedir. Tüm bunlar çocuklarda içe kapanma, aşırı saldırganlık, mutsuzluk, stres gibi duygusal ve psikolojik sorunlara neden olmaktadır. Aynı zamanda okulda bu çeşit şiddet uygulamalarına maruz kalan çocuklarda başarısızlık kaygısı, güvensizlik gibi olumsuz duygular da oluşmaktadır.

Tüm bunlardan yola çıkılarak çocukların okulda öğretmenleri tarafından şiddet görmesinin hem sosyal hem de psikolojik açıdan bireylerin gerek aile yaşantısına, gerek eğitim hayatına, gerekse duygusal yaşamına ciddi anlamda zararlar verdiğini söyleyebiliriz.

ÖNERİLER

- Milli Eğitim Bakanlığı'nın, okul idarecilerinin, öğretmenlerin eğitim kurumlarındaki şiddetin önüne geçmek için önlemler alması gerekir. Okullardaki rehberlik hizmetlerinin işletilmesi ve buralardaki yetersiz personelin artırılması, veli, ğrenci ve ğretmen eğitiminin üzerinde önemle durulmalıdır.

- Okulda şiddet gördüğünü söyleyen çocuğu için, okul ile görüşülüp gerekli önlemlerin alınması sağlanmalıdır.
- Öğrencinin birden fazla istenmeyen davranışı varsa bunlar toplu halde değil de, tek tek ele alınıp çözümlenmelidir.
- Evde ve okul dışında şiddet görmekte olan öğrenci bunu gizleme yoluna gideceğinden, bu durumun ortaya çıkarılması zor bir durumdur. Bu ve benzeri durumun ortaya çıkarılması için öğrenci ile birebir ilgilenilmelidir.
- Şiddetin tanımı yapılmalıdır. Şiddet tanımı yapılırken sadece dayak algılanmamalıdır. Sözlü şiddet dediğimiz hakaret edici, küçük düşürücü sözlerin sınıf içerisinde kullanılmaması gerekmektedir.
- Sınıf içinde sert ve otoriter davranışlar öğrenci psikolojisini olumsuz etkilemektedir. Bu durum öğrenciyi olumsuz davranışlara sürüklemektedir. Bunun yerine demokratik çözüm metotları uygulanmalıdır.
- Öğrenciye kesinlikle şiddet uygulanmamalıdır. Çünkü şiddet, şiddeti doğurmaktadır.

BÖLÜM 5: KAYNAKÇA

- Balcıoğlu, İ. **Şiddet ve Toplum**. Bilge Yayıncılık; İst. 2001.
- Ballar, S. **Çocuk Hakları**. Basım evi bilinmiyor; İstanbul.1997.
- Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı. **Aile İçi Şiddetin Sebep ve Sonuçları**. Bizim Büro Basımevi; Ank, 1995.
- Deveci, H&Karadağ, Ruhan&Yılmaz, Fatih. **“İlköğretim Çocuklarının Şiddet Algıları”**. **Şiddet ve Okul: Okul ve Çevresinde Çocuğa Yönelik Şiddet ve Alınabilecek Tedbirler Sempozyumu**. 2006.<http://iogm.meb.gov.tr/şiddet-ve-okul/index.htm>.

Gümüşeli, A.İ. **artı@eğitim Dergisi** . Nisan, 2006 15. Sayı, 8. sayfa.

<http://www.artiegitim.com.tr/news/articledetail.asp?AuthorID=4&ArticleID=33>

Korkut, F. “**Toplu İletişim Araçlarındaki Saldırganlığın İzleyiciler Üzerindeki Etkisi.**” Eğitim ve Bilim Dergisi. Cilt 19.Sayı 96.Ted Yayınları, Nisan, 1995.

Polat, O. **Çocuk ve Şiddet.** Der Yayınları; İst, 2001.

Şimşek, H, Ali Yıldırım. **Nitel Araştırma Yöntemleri.** Ankara; Seçkin Yayıncılık, 2005.

User, İ, Kümbetoğlu, Belkıs, Kolankaya, Tolunay. “**Şiddete İlişkin Bir Bilinç Yükseltme Çalışması**”. Edt: Özdek, Yasemin. **Yoksulluk, Şiddet ve İnsan Hakları; TODAİ, Ank, 2002 .**

Yıldırım, A. **Sıradan Şiddet.** Boyut Matbaacılık; İst, 1998

Yücel, S. “**2002-2003 Öğretim Yılında Okutulan Tarih Ders Kitaplarındaki Şiddet Öğelerine Yönelik İçerik Analizi**” Gazi Üniv. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi; Ank, 2005

<http://66.249.93.104/search?q=cache:biVsCSPIQAJ:www.sosyalhizmetuzmani.org/sezerayan.htm+DOLAYLI+%C5%9E%4BODDEt&hl=tr&gl=tr&cl=cln&cd=3> (30.05.2006)

<http://64.233.183.104/search?q=cache:kBszkoedJgJ:www.canaktan.org/yonetim/psikolojik-siddet/genel-olarak.htm+duygusal+taciz&hl=tr&gl=tr&ct=clnk&cd=4> (30.05.2006)

<http://66.249.93.104/search?q=cache:biVsCSfPIQAJ:www.sosyalhizmetuzmani.org/sezerayan.htm+DOLAYLI+%C5%9E%C4%B0DDET&hl=tr&gl=tr&ct=clnk&cd=3> (30.05.2006)